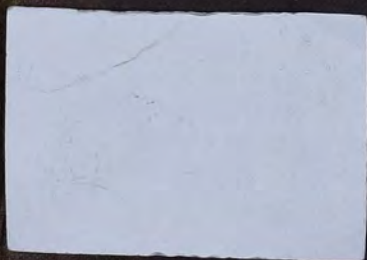

НБ ОНУ імені І.І.Мечникова

Словари
Григорівна

НБ ОНУ імені І.І.Мечникова

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

ΤΗΣ

ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

Γ. Κ.

Επὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἐνεστώσης Κοινῆς
ἡμῶν Γλώσσης.

Ἰνα διανεμηθῇ καὶ αὕτη δωρεὰν τοῖς
φιλογενέσιν.

Εν Βιέννῃ.

Ἐκ τῆς τυπογραφίας τοῦ Λεοπόλδου Γρούνδ

1811.

Наукова бібліотека
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
імені Л.І. МЕНШКОВА

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ ΜΟΥ

Ι 8 Ι Ο.

Α.

Αγανον, ἄγανα προπαροξυτόνως· οὕτως ἡ παρ' ἡμῶν συν-
ήθεια ὀνομάζει κυρίως τὰς ἐν τοῖς εἰσέχεσιν ἀνεχούσας γλω-
χίνας. Ἀγανὸν παρὰ Σουίδα πᾶν τὸ φρυγανῶδες. Ἀγα-
νὸν δὲ ὀξυτόνως καλοῦμεν τὸ διαφανές, ἢ ἀραιὸν, ὅπερ
παρ' αὐτῷ Σουίδα ἄλλας ἔσχε τὰς σημασίας.

Ἀγαπητικὸς, ἐράσης· ἴσως κατ' εὐφημισμὸν παρὰ τοῖς με-
ταγενεστέροις οὕτω καλεῖσθαι εἴληπεν ἀρχήν.

Ἀγκίδα, ἀπὸ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ διαφορουμένου, Ἀγκίς καὶ
Ἀγκίς, τὸ ὅξυ τοῦ βέλους· καὶ Ἡσύχιος φησὶν „Ἀγκι-
δοθήκη, ἡ θήκη τῶν ἀκίδων“.

Ἀδειαῖζω, δὲν ἀδειαῖζω, παρὰ τὸ ἄδεια, ἀντὶ τοῦ Εὐκαι-
ρῷ, Εὐκαιρίαν οὐκ ἔχω. Χρῆται δ' αὐτῷ ἡ συνήθεια καὶ
ἐπὶ κενώσεως, οἷον Ἀδειαῖζω τὸ σακχίον. Οὐκ ἄκορπον
καὶ τὸ δεύτερον· τὸ γὰρ κενδύμενον σακχίον λαμβάνει
ἐπομένως Ἀδειάν, ἀνεσίαν, εὐκαιρίαν, δεκτικὸν ἀποκαθι-
ζόμενον τοῦ ἐσαυθὶς ἐμβληθησομένου. Συνωνύμως τῷ,
Ἀδειαῖζω, ἐκλαμβάνει καὶ τὸ, Εὐκαιρόν, ἄδειόν τε
καὶ εὐκαιρον λέγουσα τὸ κενόν.

Α'λλήθωρος, ἑτερόφθαλμος, ὁ διασραμμένος ἔχων τὰς ὄψεις, παρὰ τῆς, ἄλλῃ, ἐπιρρήματικῆς, καὶ τοῦ, θεωρός.

Α'μετάβαλτος, ἀντὶ ἀμετάβλητος, Βαρβάρῳ τροπῇ τοῦ Βλῆ. εἰς Βαλ.

Α'ναδεχτός, ὁ ὑπὸ τοῦ ἀναδόχου ἀπὸ τῆς ἱερᾶς κολυμβήθρας ἀναδεχθεὶς, ἀντὶ ἀναδεχτός, ἀπὸ τοῦ ἀναδέδεκται, αἰολικῇ τοῦ Κ εἰς τὸ συγγενὲς αὐτοῦ Χ τροπῇ.

Α'ναφόριον, χυδ. ἀναφόρι, ἀντὶ Ἀνάφορον, τὸ ἀμφίκοilon ξύλον, ἐφ' οὗ τα σκεύη κατηρητημένα φέρουσιν οἱ φόρτακες· λέγεται καὶ ἡ Παλίφορια.

Α'νεροπύρωμα, πύρωμα, φλεγμονή, πυρώδης ὄγκος, συρρύντων ἐπὶ τὸ ἀσθενῆσαν μέρος τῶν ὕγρων.

Α'νοιξις· οὕτω καλεῖ ἡ συνήθεια τὸν τοῦ ἔαρος ἀκμάζοντος καιρὸν, ὡς ἀνοίγοντα, ἥ φησι Πλούταρχος, καὶ ἀνακαλύπτοντα τοὺς βλαστοὺς τῶν καρπῶν.

Α'ντίπροχθες· οὐ τῶν ἀποβλητέων δοκεῖ μοι ὁ τοῦ ἐπιρρήματος τούτου σχηματισμὸς, ἅτε σημαντικὸς γινόμενος τοῦ πρὸ τριῶν ἡμερῶν δηλαδὴ χρόνου, συνωνύμως τῇ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πρότριτα.

Α'ντισέχομαι, ἀνθίσαιμι, ἀπὸ τῆς ἀντὶ προθ. καὶ τοῦ ἐσέχω καὶ εἴχω, κατὰ συζόλην δὲ σέχω, καὶ σέχομαι κατὰ μέσσην διάθεσιν.

Α'πόπασχα, μετὰ τὸ πᾶσχα· σέσωσαι οὖν καὶ παρὰ τῇ νῦν συνήθειᾳ ἢ τῆς ΑΠΟ προθ. ἀντὶ τῆς ΜΕΤΑ χρήσις, κατὰ τὸ παρ' Ομήρῳ „Δεῖπνον ἔλουντο, ἀπὸ δ' αὐτοῦ θωρήσαντο.

Α'πανάσσις· οὕτω λέγεται παρ' ἡμῖν ὁ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα ἑσπερινὸς (τούτέστιν ἡ μετὰ τὴν ἑωθινὴν ἑσπερινὴ τῆς Ἀναστάσεως ὑμνολογία) ὃν καὶ δευτέραν ἀνάσσειν καλοῦμεν· ἰδοὺ καὶ ἐνταῦθα ἡ ΑΠΟ ἀντὶ τῆς ΜΕΤΑ.

Α'πὸ τὰ πέρυσι καὶ ἀπὸ πέρυσι· καὶ Παῦλος ὁ ἀπόστολος ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους φησὶν „ὅτι Ἀ'χαία παρεσκεύασαι ἀπὸ πέρυσι“.

Ἀποτότε, χρονικὸν τῆς τοῦ παρηκμακότος Ἑλληνισμοῦ
 συνθήκας ἐπιρρήμα, συνωνύμως τῷ, ἔκτοτα, καὶ μέ-
 χρι τοῦδε ἐκλαμβανόμενον· καὶ Λ. ὁ Εὐαγγελιστὴς φησιν
 „ἀποτότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται“.

Ἀποφαγώματα, ἀποφάγια.

Ἀσβόλι, οὐ τῶν παρ' ἡμῖν ἡ λέξις, παρ' ἄλλοις δὲ λέγε-
 ται „Μ' ἦλθεν ἀσβόλι“, ἀντὶ τοῦ Σκότωσις, Ζάλη. Ση-
 μείωσον τὴν συγγένειαν τῆς λέξεως μετὰ τῆς ἐλληνικῆς
 ἄσβολος, ἣν καὶ ταύτην ὁ Λεξικογράφος Σχειδνέριος συγ-
 γενῇ τῇ λέξει φόλος (ἐξ ἧς ἡ Ὀμηρικὴ Ψολόεις κεραυνὸς)
 κατὰ ἀνάλυσιν γινομένη μετὰ προσλήψεως, εἰκάσας εἶπεν,
 ἀνάλυσιν νοῶν τὴν τοῦ Ψ εἰς τὰ Β Σ, Βσόλος, καὶ με-
 ταθέσει Σβόλος, καὶ προσλήψει Ἀσβόλος. Τοῦτο μὴ
 κατανοήσας ὁ νέος ἡμῶν Λεξικογράφος Γ. μετέφρασεν
 ἀκατανοήτως, εἰπὼν, Ὁ Ἀναλελυμένος φόλος.

Ἀσύδοτος, ὁ ἀτελής, ἀντὶ ἀσύνδοτος, ὁ μὴ διδούς τοὺς
 συνήθεις φόρους, ἧ φησι Κοραΐς.

Ἀττάλι παρ' ἄλλοις, τζελίχι παρ' ἡμῖν· ἀμφότεραι ξέναι
 καὶ βαρβαρόφωνοι αἱ λέξεις, ἀντὶ τοῦ Ἑλληνιστῆ Χαλύφ,
 ὁ ἐκ σιδήρου κατεργαζόμενος· ὠνόμασαι δὲ ἀπὸ Χαλύ-
 βων ἔθνους Σκυθικοῦ, ἵσως ὅτι αὐτοὶ πρῶτοι ἐχρημάτι-
 σαν τῆς τοῦ χάλυβος ἐξεργασίας ἐφευρεταί.

Αὐγατίζω, αὐγάτισις, ἀντὶ προσίτημι, προσθήκη, ἵσως πα-
 ρὰ τὸ Αὐγάζω, ὁρῶ· ἡ γὰρ προσθήκη φανερά γίνεται
 τῇ ὁράσει.

Αὐγερινός· οὐκ ἀκόμφως ἡ νῦν συνήθεια Αὐγερινὸν καλεῖ
 τὸν ἑωσφόρον παρὰ τὸ Αὐγή.

Αὐγή· χαριέντως αὖθις αὐγὴν ὀνομάζει τὴν πρώτην φαῦσιν
 τοῦ Ἡλίου· καὶ Ὁμ. αὐγὴν Ἡλίου ἀνιόντος λέγει.

Αὐτοσί, καὶ ἐκεινοσί, ἀντὶ αὐτὸς ἐκεῖνος, λέγοντές τινες
 τῶν συμπατριωτῶν μου καὶ τῶν ἡμῖν γειτνιαζόντων Ἀμ-
 φιλόχων, Ἀττικίζουσι, καὶ οὐ βαρβαρίζουσιν· οἱ δὲ

τὴν τοιαύτην χλευάζοντες προφορὰν, καθὰ καὶ τὸ Σῶκρος, καὶ Μάσακος, καὶ ἄλλας τὰς παρ' ἡμῖν τῆς ἀρχαιοτήτος λέξεις, χλεύης τῷ ὄντι ἄξιοι.

Αὐτοῦ· χρῆται τῇ γενικῇ ταύτῃ ἡ συνήθεια καὶ ἐπιρρήματι· ὡς ἀντὶ τοῦ, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου, οἶον, κάθου αὐτοῦ καὶ σιώπα, κατὰ τὸ παρ' Ἰσοκράτει „οὔτε αὐτοῦ μένειν“ καὶ ἀντὶ τοῦ Ἐνταῦθα, οἶον, κάθου αὐτοῦ, ἕως οὗ νὰ γυρίσω· καὶ Ξενοφῶν ἔφη „ἐγὼ δὲ μενῶ αὐτοῦ“. Αὐτουνοῦ δὲς το, φαμέν ἡμεῖς, καλῶς δ' ἄλλοι Δωρίζοντες, αὐτήνου δὲς το, λέγουσι, κατὰ τὸ παρὰ Θεοκρίτῳ (εἰδουλ. Β').

„ὅτε οὔτε τι τῆνος ἐμὴν ἐπεμέμφατο μέσφα τοι χθές,
οὔτ' ἐγὼ αὐτήνῳ

οὗς καὶ ἡμεῖς μιμούμενοι, Αὐτήνου, λέγωμεν.

Ἀφόριον φόρεμα, ἀντὶ ἀφόρητον, τὸ μηδέπω φορηθέν. Μεγάλη καὶ ταύτῃ ἡ τῆς χυδαιότητος παρατροπή· τὸ γὰρ Ἀφόριον, παρ' Ἡσυχίου, σημαντικὸν θρασυτήτος καὶ ἀπιστίας.

Ἀφρίζει ἀπὸ τὸν θυμὸν τοῦ ὡσὰν τὸ σκυλλίον· ὅτι καὶ ἄνθρωποι ἐστὶ ὅτε ἀφρὸν ἐκπέμπουσιν ἀπὸ σωματῶν, ὅτε θηριωδῶς ὀργίζονται.

B.

† Βαλτος, τόπος κάθυγρος καὶ πληθῆς, ἔλος· καὶ ῥῆμα Βαλτόνω.

Βασανίζω· διττὴ αὐτοῦ τὸ πάλαι ἡ σημασία, τῆς τε διὰ πείρας, καὶ λόγων ἀκριβοῦς δοκιμασίας, καὶ τῆς διὰ πληγῶν κολάσεως· παρὰ τὸ, κυρίως Βάσανος, ἡ δοκιμασία· καθὰ καὶ ἡ λυδία πέτρα Βάσανος ὠνόμασαι, ὡς

τὸ χρυσίου προσριβόμενον δοκιμάζουσα· ἡ δὲ νῦν συν-
ήθεια ἔσωσε μόνην τὴν τοῦ, Κολάζω, σημασίαν· οὐδε-
τεροπληθυντικῶς δὲ βάσανα λέγομεν τὰ λυπηρὰ συμβεβη-
κότα.

Βασάω, ἡμεῖς, σννηρημένως δ' ἄλλοι, βασῶ, ὅπερ ἢ πα-
ρατροπή ἐς τοῦ βασάζω, ἢ τῆς ἀγοραίας ἀρχαιότητος
λείψανον.

Βίγλα, ἡ νυκτερινὴ φυλακὴ, ἐπὶ τῆς τακτικῆς· ἐξ Ἰταλῶν.
Βουβάλιον, βουβάλι, ὑποκοριστικῶς ἀντὶ Βούβαλος· καὶ ἐν
τῇ παροιμίᾳ ἐπὶ τῶν καὶ ἐν γῆρᾳ τιμῆς ἀξίων ὄντων

„Βουβάλιον, καὶ ἂν γηράσῃ, πάλε εἰς τιμὴν βοῦδίου
εἶναι.

Βράδν, ἀντὶ βραδύ, τὸ ἐσπέρας, τὸ ὄψε, ὁ μετὰ τὴν τοῦ
Ἡλίου δύσιν καιρὸς, ὅτε συσκοτάζει, οἷον, ἔλα τὸ βρά-
δν· ἐξ οὗ καὶ τὸ βραδιάζει· οἷον, καιρὸς νὰ γυρίσω-
μεν, ὅτι ἄρχισε νὰ βραδιάξῃ. Οὐκ ἔλαθε δὲ καὶ τὴν
ἀρχαίαν συνήθειαν τοιαύτη σημασία, ἥ φησι Κοραῆς,
παράγων καὶ τὸν Λαέρτιον λέγοντα „προηρίσα μετὰ δυ-
οῖν, ἢ τριῶν, ἕως βραδέως ἦν τῆς ἡμέρας.“

Βρόχιον, χυδ. Βρόχι, τὸ ὑποκοριστικὸν τοῦ, Βρόχος.

Γ.

† Γλοῦπος· παντὸς ἀγγείων εἶδους τὸ εἰς ξενότητα ἀπο-
λῆγον σόμιον γλοῦπος τανῦν λέγεται· ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ
τῶν πυροβόλων· μεταφορικῶς δὲ κατ' εἰρωνείαν καὶ ὁ
φάρυγξ τῶν ἀδδηφάγων.

Γλύκχα· γλύκχαν ἡμεῖς καλοῦμεν τὴν τοῦ ψυχροτάτου ἐν
χειμῶνι καιροῦ εἰς τὴν πολλῷ ἀπαλωτέραν μεταβολήν.
Οἷυτόνως δὲ γλυκχόν, γλυκχά, τὰ ἐκ μέλιτος ἡδύσμα-

τα· καὶ Ἡσύχιος φησι, γλύκκα ἢ γλυκύτης, καὶ γλυκὸν τὸ γλυκύ.

Γόφος, τὸ ἰσχίον, ἀντὶ γόμφος (οὗ περ πολλὰ τὰ σημαίνονμενα)· καὶ γὰρ τὸ ἰσχίον, ἣ φησι Κοραῆς, πάντων μάλιστα τῶν ἁρθρῶν τοῦ σώματος συγγεγόμεφται· καὶ δικαίως· ἐκ γὰρ τῶν τριῶν ὁσέων διηρημένων ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ εἰς ἐν ἀποτελευτᾷ συνεχὲς ὄσοῦν ἐν τοῖς τελείοις.

† Γρέμπανα, κρημνοὶ ἀπότομοι.

† Γρεντᾶ, ξύλον ἀδρότερον ζάλικος.

Γρούδια, τὰ ἐν ὕδατι χλιαρῷ μεμοσχευμένα κουκκία, ἀντὶ γραιούδια.

Δ.

Δαίρνω διὰ τῆς ΔΙ διφθόγγου, παρενθέσει τοῦ Ν ἀντὶ Δαίρω τὸ τύπτω. Δέρω γὰρ διὰ τοῦ Ε, ἣ φησι Σουΐδας, τὸ ἐκδέρω· καὶ Λουκιανὸς ἐν τῷ Λούχ. ἡ ὄνος „οἷδα γὰρ ἔγωγε καὶ σφάττειν καὶ δέρειν· „ — καὶ κατιῶν — “ καὶ με ἤδη ἀπεσφαγμένον λαβοῦσα δεῖρε, ὅπως ἂν αὐτὴ ἐθέλῃς.

Δαρτίζω· χαριέντως ἐσχημάτισαι παρὰ τὸ, Δάρτης, ῥηματικὸν τοῦ δέδартαι, ἐπὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ, ὅταν ὁ σίτος, ῥοπάλοις τῶν ἀσαχύων δαιρομένων, ἀποχωρίζεται αὐτῶν, ἐξαλλόμενος. Δάρτης γὰρ, ῥοπάλον ἀπ' ἄλλου ῥοπάλου κρεμάμενον, ἐπὶ τῷ δαρτίζειν τὸν σίτον τυγχάνον ἐπιτήδειον.

Δέν εὔρες ἀκόμη τὸν μαλλιαρόκωλόν σου· οὕτως ἡ νῦν συνήθεια διετήρησε μεταφραστικῶς τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν „ οὕτω μελαμπύγῃ τετύχηκας.

τὴν ἐξ αἰτίας μυθολογούμενην τοιαύτῃ δε. Ὅτι ἐπὶ Ἡρακλέους δύο μαιρακίσκοι μητρὸς Μεμνονίδος υἱοὶ εἰς τὸ κλέπτειν ἐτράποντο. Μὴ πειθόμενοι δὲ τῇ μητρὶ, τῆς χάκίας παύσασθαι ταύτης συμβουλευούσῃ, ἤκουον αὐτῆς θαμὰ λεγούσης· Τέκνα, οὕτω μελαμπύγῃ τετυχήκατε. Κατὰ συγκυρίαν δ' οὖν καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἡρακλέους κοιμωμένου τὰ ὄπλα κλέψαι ἐτόλμησαν. Οἱ δ' ἀφύπνῳσας, πιάσας αὐτοὺς, ἐνεκρέμασεν ἀπὸ τῶν ποδῶν τῷ ροπάλῳ, καὶ ἔφερεν. Οἱ δὲ κάτωθεν ὀρῶντες τὴν τοῦ ἥρωος πυγὴν, ὑπὸ τῆς ὑπερβαλλούσης τῶν τριχῶν δασύτητος μελάντατον οὔσαν, διὰ μνήμης ἔσχον τὴν τῆς μητρὸς πρόρρησιν, καὶ γελᾶν ἤρξαντο. Οἱ δ' Ἡρακλῆς Ἐρωτήσας, καὶ μαθὼν τὴν αἰτίαν τοῦ γέλωτος, γέλασας καὶ αὐτὸς, ἀπέλυσεν αὐτούς.

Διαβολεύω, σημαντικὸν τοῦ ἐρεθισμοῦ καὶ πειρασμοῦ καθάπτεσθαι τινος.

Διαλαλητής, κήρυξ, ὁ τὰς διατάγας κραυγῇ διακημίζων.

Διώχω, ἀποσοβῶ, ἀπελάυνω, ἀντὶ Διώχω, Αἰολικῇ τροπῇ τοῦ Κ εἰς τὸ συγγενὲς Χ, καὶ παρενθέσει τοῦ Ν. Ἡ εἰς ἄλληλα τροπὴ τῶν σοικείων αὐτῶν οὐ λανθάνει τοὺς Ἑλληνίζοντας· διὸ καὶ ἡ ἐν τῷ Διώχῳ οὐκ ἂν λογισθεῖν βαρβαρισμός· ἐπιχωριάζει δὲ τῇ συνηθείᾳ καὶ ἐν ἄλλοις· οἶον, ὀχτῶ, Κράχτης, πηχτῇ, χτυπῶ, χτενίζω, νύχτα, ἀνοιχτός, ἀντὶ ὀχτῶ, κράχτης, πηχτῇ, χτυπῶ, χτενίζω, νύχτα, ἀνοιχτός.

Δόγα τοῦ βαγενίου, ἐξ Ἰταλῶν· πῶς δὲ Ἑλληνισί; οὐκ οἶδα.

Δόκανος, ἡ σιδήρειος ὀδοντωτὴ θηράγρα. Δόκαι παρ' Ἡσυχίῳ ἐνέδραι· Δοκάναι δὲ, αἱ σάλικες, αἷς ἴσαντο τὰ λῖνα.

Δουλεύω, δοῦλος, δουλεία, ἐπὶ τῶν μὴ ἐλευθέρων ταύτῃ τὸ πάλαι ἐτύγχανον ἐκλαμβανόμεναι· ἔπειτα δὲ μετέ-

πεςαν αἱ φωναὶ εἰς σημασίαν τοῦ ἐπὶ μισθῷ καὶ τοὺς ἐλευθέρους ὑπηρετεῖν, καὶ ἐργάζεσθαι· οἶον, δουλεύω εἰς τὸν Δεῖνα· εἶμαι δοῦλος, ἔμμισθός εἰμι ὑπηρετῆς· δουλεύω τὴν τέχνην μου· δουλεία, ὑπηρεσία.

Ε.

Ἐγγίξε τὸ μαχαίρι τὸ κόκκαλον· παροιμ. ἐπὶ ἀνιάτων κακῶν. Ἐμπήγω, λέξις ταῦτοσήμαντος τῇ ἐξ ἧς παράγεται Ἑλληνικῇ Ἐμπήγνυμι (Διατρ. Σελ. 116). Ὁ δὲ νέος ἡμῶν Λεξικογράφος Γ. κακῶς, ἔμοι γε δοκεῖ, παράγει αὐτὴν ἀδιστάκτως ἐκ τῆς Ἐμπαίω (ἐν λέξ. Ἐμπαίω) ἔνθα (λέξ. Ἐμπαισμα) δισάζει περὶ τῆς παραγωγῆς τῆς λέξεως Πλουμίον, λέγων ἴσως ἐκ τοῦ Λατινικοῦ Pluma, ὅπερ ὁ Κοραῖς (Παραλλ. Τόμ. Β'. Σελ. 392) ἀδιστάκτως ἡμῖν ἐβεβαίωσε.

Εἶναι φτωχὸ τ' ἄρνι, ἔχει καὶ πλατεῖαν οὐράν· — ἐπὶ ἀμαθῶν καὶ ἀχρείων, κομπαζόντων δὲ.

Εἰς τὸ πέραν βρέχει ἐπὶ τῶν ἀκαταληψίαν ὑποχρinoμένων. Ἐννοιάζομαι, ἀντὶ τοῦ κηδομαι, παρὰ τὸ, ἐν νῷ ἔχειν· καὶ Ξενοφ. Ἐννοια πόθ' ἡμῖν ἐγένετο.

Εἰδοποιῶ· χρῆται τῷ ῥήματι τούτῳ ἡ συνήθεια συνωνύμως τῷ, Εἰδοφορέω· σύνθετον γὰρ καὶ τὸ Εἰδοποιῶ ἀπὸ τοῦ, Εἶδέω, καὶ τοῦ Ποιῶ, τουτέστιν εἶδῃσιν ποιῶ, ἐμφανίζω. Ἐκθηθίζω, καὶ βαρβαρικωτέρως χτηθίζω, ἀντὶ ἐκσηθίζω, ἐκ σήθους λέγω.

Ἐμπα, βαρβαροφώνως ἐκφέρομεν τὸ Ἀττικῶς, Ἐμβα, κοινῶς Ἐμβηθι, καθὰ καὶ κατὰβα, ἔλεγον, ἀντὶ κατὰβηθι.

Εντροπιάζω, καταισχύνω, ἀπὸ τοῦ Ἐντρέπω, τοῦ καὶ παρὰ Πλουτάρχῳ ὁμοίως ἐπὶ καταισχύνης ἐκλαμβανομένου ὡς τὸ „τὴν αἰτίαν τῆς ὀλιγορίας εἰς ὀλίγους, τοὺς μηδενὸς ἀξίους ἀναφέρων, τοὺς πολλοὺς ἐντρέπει.“ Λέγεται καὶ ἐπὶ παρανόμου συνουσιασμοῦ οἷον Ἐντροπιάσει τὸ χοράσι. Ἐντρέπομαι δὲ κατὰ μέσσην διάθεσιν, ἀντὶ τοῦ, πρὸς αἰσχύνην λογίζομαι, ἢ συσέλλομαι αἰσχυρόμενος

ὡς παρὰ Σοφ. (Αἴας Μας.)

„Τί βαιὸν οὕτως ἐντρέπη τῆς συμμάχου.

καὶ παρ' αὐτῷ Πλουτ. „ἐντρεπομένων πολλῶν τὸ ἀξίωμα τῆς γυναικὸς, παρρησιαζομένης“.

Ἐξανοίγω, σημαντικὸν τοῦ ἐκκαλύπτω, ἢ ἐξευρέω ὡς τὸ, „φέρε ποῦ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐξευρήσομεν“ ταῦτόν εἰπεῖν καὶ, Ἐξανοίξομεν ὁ μόνη αὕτη τοῦ ἐξανοίγω σημασία δοκεῖ μοι χρήσιμος.

Ἐξασέρωσα, καὶ ξασέρωσα, φησὶν ἡ συνήθεια, ὅταν ὁ οὐρανὸς τὰς νύκτας σύννεφος ᾖ, καθαρεύσῃ, καὶ φανῇ καθατέρως ὁ οὐρανός.

Ἐξαφρίζω, ἀφρολόγω τὸν ἀφρόν ἐξάγω.

Ἐξημέρωσα, καὶ ἐφεξε, συνωνύμως λέγουσα ἡ συνήθεια, δηλοῖ τὸν τῆς δειλῆς ἐώας καιρὸν.

Ἐξοχή. Ἐξοχήν δὲ καλεῖ τὴν ἐξω τῶν πόλεων ἐν ἀγροῖς ἐαρινὴν διατριβήν. καὶ εἰκότως ἐξέχει γὰρ πῶς ἡ τοιαύτη διατριβὴ τῆς ἐν οἴκοις πνιγνῆς διαμονῆς.

Ἐπὶ ταύτου. ἐπιρρήματικῶς λέγεται, ἀντὶ τοῦ, Ἐξεπέτηδες.

Ἐσπέρας, τὸ βραδὺ τῆς ἡμέρας, τὸ μετὰ δύσιν Ἡλίου ὅφει. καὶ Λουκ. ὁ Εὐαγ. „μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐσὶ, καὶ κέκλιχεν ἡ ἡμέρα“. Ἐσπέρα παρὰ τὸν Ἀῖέρα Ἐσπερον

ὡς παρ' Οἰμ. Ἰλ. χ.

„Οἷος δ' ἄσῃρ εἰσι μετ' ἄσρασι νυκτὸς ἀμολγῶ
 „Ἐσπερος, ὅς κάλλιστος ἐν οὐρανῷ ἴσεται ἄσῃρ.

Ἐφῆς, οὐ καλῶς ἡμεῖς λέγομεν τὸ καλῶς παρ' ἄλλοις Οἰφῆς, τὸ ἑσπέρας, ὅταν συσκοτάζῃ· ὅτι τὸ Οἰφῆ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ἄνευ τινὸς λεγόμενον προσθήκης, σημαντικὸν ἦν τοῦ Ἐσπέρας· ὡς παρὰ Θεοκ. „καὶ ἡ μὲν μάχη ἔτελεύτα ἕως ὀφέ.“ Κοινότορον δὲ ἡ χθεσινὴ ὀφέα Ἐφῆς λέγεται.

Η.

Ἡπατα, πληθυντικῶς μόνον ἐν χρήσει, καὶ δὴ λέγομεν Ἐκόπησαν τὰ ἥπατά μου, ὅπερ Οἶμος Γυῖα μοι λέλυται λέγει. Τὸ δ' Ἡπαρ ἡ συνήθεια Συκατί λέγει ἐκ τοῦ ἐπιθετικοῦ Συκατὸν ἥπαρ τὸ ἐνδόσιμον δὴ που λαβοῦσα (ἴδε Πρόδρ. Ἑλλ. Βιβλ. Κοραῆ Σελ. 316 καὶ Διατρ. 188). Οἱ δὲ νεοὶ ἡμῶν Λεξικογράφος Γ. οὐκ οἶδ' ὅθεν λαβὼν (λέξ. Ἡπαρ) ἐκ τοῦ Σηκὸς παράγει αὐτὴν καὶ τῇ ἡ γράφει, Σηκότη· ἀλλ' οὐδὲν κοινὸν κυνὶ καὶ βαλανεῖα ἡ παροιμία φησί.

Θ.

Θρέφω, θροφή, ἀντὶ Τρέφω τροφή, Αἰολικῇ τροπῇ τοῦ Τ· εἰς Θ. καὶ ἐν τῇ παροιμίᾳ ἐπὶ ἀχαρίστων.

„Θρέψε λύκον τὸν χειμῶνα, νὰ σέ φάγῃ τὸ καλοκαίρι.
 καὶ τὸ παρὰ Θεοκρ. εἰδυλλ. ε.

Θρέψαι καὶ Λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας, ὡς τυ φάγοντι.

Κ.

Καθρέπτis, παρατροπή τῶν συλλαβῶν, ἀντὶ κάτοπτρον.
 Κακοπορεύει, ἀντὶ οὐκ ἔχει αὐτάρχη τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀ-
 ναγκαίων πορισμὸν· ὡς περ ἐναντίον τὸ καλοπορεύει· τὰ,
 Πόρος, καὶ Πορεύω πολυσήμαντα.
 Καλαφατίζω, ἐξ Ἰταλῶν, ἀντὶ τοῦ Ἑλληνισί, Εμβύω.

ὡς παρ' Ἀριστοφ.

„ὅσα ἦν τετρημένα, ἐνεβύσαμεν ῥακίοισιν.

Καλητερεύει· ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῆς νόσου ἑαυτοὺς ἀναλαμβάνοντων λέγεται.

Κάλτζα, περικνημῖς· ὅπερ παραφθορά ἐστὶ τοῦ Ἑλληνισί
 Κάλτη, ἣ φησι Κοραῆς.

Καλυγόνει τ' ἄλογον, λέγει ἡ παρ' ἡμῶν συνήθεια (οὗ περ
 ἡ παραγωγή ἔμοιγε ἄδηλος) καλῶς δ' ἄλλοι, πετα-
 λῶν, λέγουσι, παρὰ τὸ, σιδήρεια πέταλα, τὰ τοῖς τὰ
 τοῖς ποσὶ τῶν ἵππων καρπούμενα.

Καμινεύω τὸν σίδηρον· ὡς τὸ „ὁ σίδηρος καμινεύεται,
 καὶ πᾶν μέταλλον“. Ἡ τοιαύτη φωνὴ παντάπασιν παρ' ἡ-
 μῶν ἀνήκουστος (οὐκ οἶδα, εἰ καὶ παρ' ἄλλοις) οὐκ ἔχον-
 τες δ' ἄλλως πως ἐξηγήσασθαι τὴν σημασίαν τῆς ἐργασί-
 ας ταύτης, χρεωσθόμεν ἀνακαλέσασθαι τῆς τοῦ Καμινεύω,
 ἀρχαίας φωνῆς τὴν χρῆσιν.

Κανάτιον, κανάτι, ἄγγεϊον ξύλινον, ἀντὶ Κανήτιον, ἣ
 φησι Κοραῆς, τὸ ὑποκοριστικὸν τοῦ Δωρικῶς Κάνης.

Καταιθασιά, ἡ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς διὰ τῶν μυκτῆρων κα-
 ταφορά τοῦ ῥεύματος, ὁ κατάρρους.

Καρέλιον, καὶ Καρούλιον· ἐξ ἰταλῶν· ἀντὶ τοῦ ἡμετέρου
 Τροχιλία.

Κατάκαλος· ἐπίτασιν δηλοῖ ἡ ΚΑΤΑ πρόθεσις.

Καταντιᾶ, κατάσασις.

Καταραγιά, καταλαλιά.

Κατατόπια · οἶον, αὐτὸς ἐξείρει καλῆτερα τὰ κατατόπια τοῦ ὀσπητίου · τὰ ἀπόκρυφα δηλαδὴ μέρη τῆς οἰκίας. Κατατόπιον, σύνθετον ἀπὸ τῆς ΚΑΤΙ προθ. καὶ τοῦ Τόπιον, τὸ ὑπόκοριστικὸν τοῦ, Τόπος.

Καφαλίζω, σημαντικὸν κυρίως τοῦ πρὸς πυρὶ φλέγοντι τὰς τῶν συνῶν καταφλέγειν τρίχας · οἶον, Καφαλισμένον γουρούνιον, τὸ μὴ ἐκδερόμενον δηλαδή. Ἐκδέχεται δὲ ἡ συνήθεια τὸ, Καφαλίζω, συνωνύμως τῷ παρ' Ομήρῳ, Εὔω.

(Ὁδ. Β. σίχ. 300).

„Αἶγας ἀνιεμένους, σιάλους θ' Εὔοντας ἐν αὐλῇ.

Κεροδόχιον λέγουσιν οἱ ἡμέτεροι χωρικοί, ἀντὶ κηροδοχεῖον · ἡμεῖς ἰδὲ οἱ ἄσυκοι Ταρταρικῶς ἄσειευόμενοι, σαιμντάιν λέγομεν.

Κεφέ · ἐξ ἀτυχίας εἰσέφρησεν εἰς τὴν τῆς νῦν συνηθείας χρῆσιν καὶ ἡ βαρβαρόμορφος αὕτη φωνή, ἀντὶ τοῦ παρὰ τοῖς Ἀρχαίοις Ἑλλήσι, Ζωμήρυσιν (ὡς τὸ, „Μάγειρός ἐσιν, οὐκ ἔαν Ζωμήρυσιν ἔχων τις ἔλθῃ, καὶ μάχαιραν πρὸς τινα“) παρὰ δὲ τοῖς μεταγενεστέροις, Ἀφρολόγος · ὅπερ ἐστὶ μαγειρικὸν διατετρυπημένον ἐργαλεῖον, ἐπὶ τῷ καγχλάζοντας τοὺς ζωμούς ἐξαφρίζειν ἐπιτήδειον. Ἀπεληλάσθω οὖν καθόλου τῆς ἡμετέρας γλώσσης ἡ Ταρταρικὴ αὕτη φωνή, ἐθίσωμεν δὲ καὶ ἑαυτοὺς καὶ τοὺς περὶ ἡμᾶς, Ἀφρολόγους, λέγειν, καθὰ καὶ ἄλλοι τῶν ὁμογενῶν λέγουσιν.

Κηλαδεῖ, ἀντὶ Κελαδεῖ, παρὰ τὸ, Κέλαδος, ἦχος παιδός, ἢ θόρυβος.

(ὡς παρ' Ομήρ. Ἰλ. Ι.)

„Ἡ δ' ἄμφ' αὐτῷ θῆκεν πολὺν κέλαδον, καὶ αὐτήν.

καὶ παρ' Εὐριπίδῃ

ἡ ἀνὰ δὲ κέλαδος ἔμολε πόλιν.

Ὀμοίως καὶ τὸ Κελαδῶ τῆς αὐτῆς ἐτύγχανε σημασίας.

(ὡς Ἰλιάδ. θ.)

Ὡς Ἐκτωρ ἀγόρευε, ἐπὶ δὲ Τρῶες κελάδησαν.

παρὰ δὲ τοῖς μετ' αὐτὸν εὔρηται τὸ Κελαδῶ, καὶ ἀντὶ τοῦ, Εὐφημῶ,

(ὡς παρ' Ἀριστοφ.)

„Ζαθέαις μολπαῖς κελαδεῖτε

καὶ ἀντὶ τοῦ φάλλῳ, ὡς παρὰ Λουκιανῷ. „Εὐνχα κελαδοῦσιν. Ἡ δὲ παρ' ἡμῖν συνήθεια τροπῇ τοῦ Ε εἰς Η, Κηλαδεῖ, φησιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῶν εὐφώνων ὀρνιθαρίων χρωμένη τῇ λέξει.

† Κλαβανῇ· ἐπιρρακτὴ θύρα.

Κλαδεύω, παρὰ τὸ Κλάδος, καὶ ἐν τῇ παροιμίᾳ.

„ἄλλοι σκάπτουν καὶ κλαδεύουν, καὶ ἄλλοι πίνουν καὶ μεθοῦν.

Κλειδόνῳ, παρενθέσει τοῦ Ν, ἀντὶ κλειδῶ, οὐπερ ῥηματικὰ κλείδωμα καὶ κλείδωσις, ἐξ οὗ Κλειδονία τὸ κλειθρον.

Κλεισοῦρα, Κλεισοῦρα, τὰ πάνυ στενά τῶν ἐν ἀκρωρείαις διαβάσεων.

Κλούβιον, τὸ ἀποφώλεον καὶ ἄγονον ὦδον, ὀνοματοποιήθην ἀπὸ τοῦ κλωγμοῦ, ὃν ἀποτελεῖ ταραττόμενον· καὶ μεταφορικῶς ἐπὶ ἀνοήτου· „τὸ κεφάλι τοῦ εἶναι κλούβιον“.

† Κόθρος, καὶ κρόθος, οἶον, κόθρος τῆς πηττάς, κόθρος τοῦ κοσκίνου· καὶ τὰ περὶ τοὺς ποτιζομένους κήπους μικρὰ τῆς γῆς ὑψώματα κόθρους οἱ χωρικοὶ καλοῦσιν.

Κορνιακτὸς καὶ κορνιοχτὸς βαρβάρῳ παρατροπῇ τῶν συλλαβῶν, ἀντὶ Κοριορτὸς, παρὰ τὸ, κόνις καὶ ὄρω.

Κοῦμπος καὶ κόμπος, ἀντὶ κόμβος, ὁ δεσμὸς ἀκρων ὑφασματος, ἢ πλέγματος, διαφόρως κατὰ τὴν χρῆσιν ἐκτελούμενος, ἐξ οὗ μεταφορικῶς ἐσχημάτισαι τὸ κομβίον, ἰδιωτικῶς κομπίον. Οὐ τῶν δυσχερῶν δὲ ἐκφέρεσθαι ταῦτα ἄνευ βαρβαρισμοῦ, Κόμβος, καὶ κομβίον· τὸ γὰρ διὰ τοῦ ΜΠ Κόμπος σημαντικὸν κενοδοξίας, ἀλαζωνείας.

† Κόχη, γωνία.

Κρυφᾶ· Δωρικῶς χρώμεθα τῇ ἐπιρρήματι τῇ ταύτῃ δοτικῇ, ἀντὶ Κρυφῇ, κοινῶς κρύφα καὶ κρυφίως.

Κωλοσοῦσα, ἡ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν Ἰὺγξ, παρὰ δὲ τοῖς ἔπειτα Σεισοπυγίς διὰ τὸ πανταχοῦ σάειν καὶ λυγρίζειν τὴν πυγὴν, τοῦτέστι τὸν Κῶλον, (ὀρθώτερον δὲ τὴν οὐρὰν, ὅθεν καὶ Σεισοῦρα, καὶ κοινότερον Σεισοουράδα) οὕτω καλουμένη. Τὸ ὀρθιθάριον τοῦτο ὡς ἀφωσιωμένον τυγχάνον, κατὰ τὴν μυθολογίαν, τῇ Ἀφροδίτῃ, ἐρωτικῇ τινι ἐν τῇ φύσει ἔχειν πειθᾶ ἐλογίζετο, καὶ δὴ καὶ πρὸς τὰς μαγείας εἶναι συνεργόν· διὸ αἱ φαρμακίδες ἐχρῶντο αὐτῇ, ὡς δῆθεν τοὺς εἰς τὸ ἔρᾶν δυσκόλους ἐφέλκοντι εἰς ἐπιθυμίαν καὶ ἔρωτα. Πέπραχται δὲ καὶ τῷ Θεοκοίτῃ ἢ τοιαύδε τῶν ἀρχαίων δοξασία.

(ἐν τῷ εἰδυλλ. β'.)

„Ἰὺγξ, ἔλκε τὸ τήνον ἐμὸν ποτὶ δῶμα τὸν ἄνδρα.
 „Αλφιτὰ τοι πρῶτον πυρὶ τάκεται· ἀλλ' ἐπίπασσε,
 „Θέσυλι· δειλαία πᾶ τὰς φρένας ἐκπεπότασαι;
 „Ἢ ῥά γέ τοι, μυσαρὰ, καὶ τὴν ἐπίχαρμα τέτυγμαι;
 „Πᾶσ' ἅμα, καὶ λέγε ταῦτα· τὰ Δέλφιδος ὅσσα πάσσω.

(καὶ παρὰ Συνεσίῳ)

„Ἀλλ' ἐγὼ τοι καὶ ἐπωδὰς οἶδα, καὶ καταδέσμους, καὶ
 „ἐρωτικὰς κατανάγκας· αἷς οὐκ εἰκὸς ἀντισχεῖν οὐδὲ πρὸς
 „βραχὺ τὴν Γαλάτειαν
 „ τί λέγω; κατεργασάμενος, αὐτὴν ἐκείνην
 „ἀποφανῶ σοι δεῦρο, πολλαῖς Ἰὺγξι γενομένην ἀγώγιμον.

μετὰ χυνότητος· ἐπὶ τῶν θρυπτομένων γυναικῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λέγεται· οἷον, Στρύφεται καὶ χαμαρόνει. Τὸ σρύφεται τοῦτο, ἢ παρὰφθορὰ ἐστὶ τοῦ Θρύπτομαι, ἢ τοιοῦτον ἔκπαλαι ὑποληπτέον ἐσχηκέναι κατ' Αἰολεῖς τὸν σχηματισμόν. Τρεῖς γὰρ Αἰολισμοὶ φαίνονται ἐν αὐτῷ· α' ἢ ἐν ἀρχῇ πρόσληψις τοῦ Σ. β'. ἢ τροπὴ τοῦ Θ εἰς Τ κατὰ τινὰ κοινωνίαν αὐτῶν τῶν σοιχείων, ὡς τὸ, θοῖξ τριχὸς, καὶ τὸ παρ' Οἰμ. ἀντὶ τρέξασκον, θρέξασκον εἰπόντι· καὶ γ'. ἢ τοῦ ΠΤ, τροπὴ εἰς Φ, ἢ καὶ παρὰ ταῖς ἄλλαις τῶν ἀρχαίων διαλέκτοις κοινὴ οὔσα. Ὅρα δὲ μὴ γε ἐκ τοῦ Στρέφεται· οἱ γὰρ θρυπτόμενοι τοιοῦτόν τι τῶνόντι ποιοῦσι.

Σύντεκνος, καλῶς παρ' ἄλλοις λέγεται ὁ ἀνάδοχος· ἡμεῖς δὲ ξενίζοντες κατ' ἄγνοιαν, κομπάρου αὐτὸν καλοῦμεν. Σφάλτης, πταίσης, ἀπὸ τοῦ γ' προσώπου, Ἐσφαλται, καθὰ καὶ ἀπὸ τοῦ Ἐπταίσει, πταίσης· τὸ ῥηματικὸν τοῦτο, Σφάλτης, ἀναμφιβόλως ἐκ παλαιοῦ ἐπεχωρίασε τῇ συνηθείᾳ.

Τ.

Ταιρειάζω, ἀντὶ (ἢ φησι Κοραῆς) Ἐταιρειάζω, ὁμοιον ποιεῖν, οἷον, Ἐταιρειάζω τοῦτο μὲ τὸ ἄλλο· καὶ ἀντὶ τοῦ Ὀμοιοῦμαι ὡς ἐν τῇ παροιμίᾳ

„ἂν δὲν Ἐταιρείαζον, δὲν ἐσυμπεθερίαζον.”

καὶ ἐν ἄλλῃ παροιμίᾳ

„ἦν δὲ τὸ ταίρι σου, ἀντὶ τὸ ἐταίρειόν σου.

Τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα· ἔσωσεν ἡ συνήθεια χυδαῖσασα τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν „Γάλα ὄρνιθων“ ἐπὶ τῶν λίαν εὐδαιμονούντων λεγομένην· ἥς καὶ Συνέσιος ἐμνήσθη, εἰπὼν· — „αἱ γυναῖκες ταῖς γυναῖξιν, αἱ Λίβυσαι ταῖς πλεούσαις βούλονται μὲν ἂν καὶ τὸ τῶν ὄρνιθων γάλα παρασχεῖν“ λεγέσθω δὲ ἄνευ βαρβαρίσμου, Πωλίου τὸ γάλα.

Τὶ ἔχεις παῦλε; ὅ,τ' εἶχον πάντα· παροιμ. ἐπὶ τῶν ἀεὶ δυσυχῶν.

Φ.

Φάρρος, ἐξ Ἰταλῶν· ἐκλαμβάνομεν δὲ ἡμεῖς τὴν ξενίζουσαν ταύτην λέξιν ἀντὶ τοῦ Ἑλληνισί, Πολτὸς Κρίθινος, ὁ καὶ Κρίμνος λεγόμενος, τούτέστι τὸ τῆς κριθῆς τροφῶδες, τὸ μηχανῇ τῶν περιεχόντων φρυγανωδῶν φυλλαρίων ἀποκρινόμενον, ἰδιωτικῶς εἰπεῖν κριθήρι ξεφλουδισμένον. Τὸ δὲ Ἑλληνισί δι' ἐνὸς Ρ προπερισπώμενον μὲν Φᾶρος, παρὰ τῷ Ποιητῇ σημαντικὸν ἱματίου, βάρυτονούμενον δὲ, Φάρος, δηλωτικὸν ἀκρωτηρίου· οἶον, ὁ Φάρος τῆς Ἀλεξανδρείας, ὁ Φάρος τῆς Μεσσήνης.

Φέγγω· ὁ μέλλων ἄχρηστος, ὁμοίως καὶ οἱ παρωχήμενοι ἄλλοι χρόνοι· εἴηδ' ἂν κανονικῶς φέγγω, κατὰ τὸ, Τέγγω, τέγγω· ἡ ἐπικρατοῦσα ὁμῶς συνήθεια ἀποβολῇ τοῦ Γ φέξω, ἔφεξε, φέξε λέγει.

Φλοκάτα, ἱμάτιον μάλλινον τῶν χωρικῶν, ἐν χειμῶνι χρησίμων, πλόκους κατὰ τὸ ἐνδόν ἔχον, τούτέστι φλόκους Αἰολικῶς, ἔνθεν καὶ φλοκάτα ὠνόμασαι.

φορτόνω τὸ καράβιον, παρενθέσει τοῦ Ν ἀντὶ φορτόφ· ἐ-
 φύλαξε καὶ τούτῳ ἡ συνήθεια τὴν πάνυ ἀρχαιότητα· ἐξ
 οὗ φόρτωμα, φόρτος, φορτίς, φορτηγὸς ναῦς, καὶ τὸ
 φορτίζω. —

X.

Χαλκιᾶς, ἀντὶ χαλκεὺς, ὁ καμινεύων καὶ ἐργαζόμενος
 τὸν σίδηρον· διατὶ δὲ χαλκεὺς, καὶ οὐχὶ σιδηρεὺς; διότι
 εἰ καὶ κυρίως χαλκεὺς ὠνόμασαι ὁ τὸν πρωτοερε-
 θέντα χαλκὸν ἐργαζόμενος, ὡς παρ' ἡσιόδῳ ἡ μαρτυρία

Τοῖς δ' ἦν χάλκεα μὲν τεύχεα, χάλκεοι δέ τε οἵκοι.

„Χαλκῷ δ' ἐργάζοντο“ μέλας δ' οὐκ ἔσκε σίδηρος.

μετὰ δὲ τὴν τοῦ σιδήρου καὶ καὶ ἄλλων μετάλλων εὖ-
 ρεσιν, ὡς εἰκάζειν ἔπει, μετέπεσον καταχρηστικῶς αἱ
 φωναὶ Χαλκεύω, Χαλκεὺς, εἰς κοινὴν σημασίαν τῆς ἀ-
 πάντων τῶν μετάλλων ἐργασίας, καθὰ καὶ ὁ Ποιητὴς
 αὐταῖς ἐχρήσατο (Οἶδ. γ. στίχ. 425).

„Εἷς δ' αὖ χρυσοχόον Λαέρκεια δεῦρο κελεύσθω

„Εἴθεῖν, ὅφρα βοὸς χρυσὸν κέρασιν περιχεύῃ.

ὃν χρυσοχόον Λαέρκεια αὐτὸς κατιῶν χαλκέα ἐκάλε-
 σε. Στίχ. 432.

„ ἦλθε δὲ χαλκεὺς
 „ Ὅπλ' ἐν χερσὶν ἔχων χαλκήϊα, πείρατα τέχνης
 „ Ἀχμονά τε, σφύραν τ', εὐποίητόν τε πυράγρην,
 „ οἷσιν τε χρυσὸν εἰργάζετο.

(καὶ Ἰλ. σ. σίχ. 400.)

„ Τῇσι παρ' εἰνάετες χάλκευον δαίδαλα πολλὰ,
 „ Πόρπας τε, γναμπτὰς θ' ἑλικας, κάλυκας τε καὶ ὄρμους,
 „ Ἐν σπηΐ γλαφυρῷ.

καὶ ὁ Πλούταρχος. „ Ἐχάλκεύσατο κράνη τοῖς πλείστοις
 ὀλοσίδηρα“· καὶ ὁ Ἡσύχιος, „ Χαλκεὺς πᾶς τεχνίτης,
 καὶ ὁ ἀργυροκόπος, καὶ ὁ χρυσοχόος“· καὶ δὴ καὶ μέ-
 χρι τοῦδε τὸ, χαλκεύω, ἐκλαμβάνεται καὶ ἀντὶ τοῦ ἀ-
 πλῶς ἐργάζομαι, οἷον, Τί χαλκεύεις; ταῦτόν τῳ, τί
 ἐργάζεσαι;

Χαμὸς, σέρησις, ἀπώλεια; χάνω, σεροῦμαι, ἀπολλύω, ε-
 χασα ἀπώλεσα, χάνομαι ἀπόλλυμαι, καὶ χάσιν τοῦ
 φεγγαρίου λέγομεν· ἅπαντα ταῦτα οὐκ ἀπέοικεν ὑπολα-
 βεῖν, ὡς ἀπὸ τοῦ πρωτοτύπου, Χάζω, παραγόμενα,
 τοῦ πρὸς ἄλλοις σημαινόμενοι καὶ σερήσεως ὄντος σημαν-
 τικοῦ· ὅπερ ἡ χυδαῖκή κακορραφία παραφθείρασα, ἀντὶ
 χάζω, χάνω φησί, καθὰ καὶ τὸ, Πιάζω, μετέσχημά-
 τισεν εἰς τὸ, Πιάνω· καὶ τὸ, Βάλλω, εἰς τὸ Βάνω·
 Προσλεκτέον δὲ, ὅτι τούτου τοῦ, χάζω, ὁ μέλλων ἐς
 χάσω, ὁ ἀόριστος, Ἐχασα· ἡ ἐπικρατοῦσα ὁμῶς συνή-
 θεια διετήρησε καὶ ἐν τῷ παθητικῷ τὸν τε Ὀριστικὸν Ἀό-
 ριστον, Ἐχάθην, Ἐχάθης, Ἐχάθη, καὶ τὸν Ὑποτακτικὸν

Ἀορίσον διὰ τοῦ ΝΑ · σύρε νὰ χαθῆς · ἔτι καὶ τὸν Μετοχικὸν Παρακειμένον, χαμένος, ἀναυξήτως λέγουσα.

Χάρβαλον, σεσαθρωμένον · οὐ τῶν ξενιζόντων καὶ τοῦνομα δοκεῖ τοῦτο · λέγεται δὲ παρ' ἡμῖν καὶ τοῖς ὁμόροις ἡμῶν, ἐπὶ οἰκιῶν, καὶ σκευῶν, πεπαλαιωμένων ἤδη καὶ σεσαθρωμένων · οἶον, ὁσπῆτιον χάρβαλον. Τάλαρος χάρβαλος, καὶ χαρβαλιασμένος. Μεταφορικῶς δὲ καὶ ἐπὶ ἀκρατοῦς καὶ φλυαροῦ γλώσσης · οἶον, τὸ σῶμα σου, κακόμοιρε, εἶναι χάρβαλον.

Χέλι, ἀντὶ Ἐγγέλιον, χυδαικῇ ἀποβολῇ τῆς ἀρχικῆς συλλαβῆς, καὶ τῆς τελευταίας, τὸ ὑποκοριστικὸν τοῦ Ἐγγε-
λυσ Ἀττικῶς, κατὰ Βοιωτοῦς δὲ Ἐγγέλις. Χέλυσ δὲ παρ' Οἰμήρῳ, ἡ Χελώνη, ὡς ἐν τῇ, εἰς Ερμῆν ὕμνῳ, σίχ. 25.

„Ερμῆς τοι πρῶτις Χέλυν τεκτῆνατ' αἰιδόν.

„Ἡ ῥὰ οἱ ἀντεβόλησεν ἐπ' αὐλείησι θύρῃσι,

„Βοσκομένη προπάροιθεν δόμων ὀριθηλέα ποιήν

„Σαῦλα ποσὶ βαίνουσα.

Κατιῶν δ' ὁ Ποιητὴς καὶ τὴν ἐκ τοῦ ὀσράκου τῆς χελώνης τορνευθεῖσαν τῇ Ερμῇ λύραν χέλυν ἐκάλεσε (σίχ. 242.)

„ εἰνατεὸν τε χέλυν ὑπὸ μασχάλῃ εἶχε.

Ἡ μυθολογία αὕτη περί τε Ἑρμοῦ καὶ χελώνης ἐν μέρει θεολογίας ἐτύγχανε παρ' Ἑλλησι θρησκευομένη · διὸ καὶ Λακεδαιμόνιοι κατ' ἐξοχὴν τιμῶντες τὸν Ερμῆν, χελώνην ἐν τοῖς νομίσμασιν ἐνεχάραττον · ἐξ ὧν καὶ τὸ τῆς παροιμίας.

„Τὰν ἀρετὰν, καὶ τὰν σοφίαν νικᾶντι χελῶναι.

Σώζεται καὶ ἐν τῷ τῆς Νεαπόλεως μουσεῖῳ εἰκὼν τις, ἐν ᾗ φαίνονται, Ἑρμῆς μὲν βασιλῶν δικτύδιον, ἰχθύων γέμον, πρὸς δὲ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ χελώνη.

Ὁ δὲ Πλούταρχος ἐν τῷ, περὶ Ἰσίδος καὶ Ὀσίριδος διέξεισιν, ὅτι καὶ τῷ τῆς Ἀφροδίτης ἀγάλματι Φειδίας χελώνην παρέθηκε, λέγων οὕτω.

„Τῷ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς τὸν δράκοντα Φειδίας παρέθηκε. τῷ δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἐν Ἡλίδι χελώνην, ὥς τὰς μὲν παρθένους φυλακῆς δεομένας, ταῖς δὲ γαμεταῖς οἰκουρίαν, καὶ σιωπὴν πρέπουσαν.“

Χορευτῆς, ὀρχιστῆς· καὶ ἐν τῇ παροιμ. ἐπὶ τῶν ὁμοίων.

„Ἀγάπας ἡ Μάρω τὸν χορὸν, νῦρε καὶ ἄνδρα χορευτήν.

Χωρατεύω, ἀντὶ τοῦ, Ἀφειεύομαι· ἐπιθὶ τὴν τούτου ἀνάπτυξιν ἐν τοῖς αὐτοσχ. σοχασμοῖς τοῦ Κοραῆ, τοῖς ἐν τῷ Προδρόμῳ (σελ. ρκβ΄.)

Χωριατεύω, καὶ χωριατίζω, ἀντὶ ὡς χωρικὸς ἀγροίκως πολιτεύομαι. — (ὁμοίως.)

Ταῦτα καὶ μέχρι τοῦδε τὰ τῆς ἐμῆς διατριβῆς.

Προσέτέθησαν καὶ ἄλλαι τινὲς παροιμίαι, ὅσας ἐκ
τῶν πολλῶν ἔλαβον εἰς τὴν μνήμην μου.

Παροιμία ἐστὶ λόγος βιωφελής, ἐπικρύψει
μετρία πολὺ ἐν ἑαυτῷ ἔχων τὸ χρήσιμον.

Εἰλαχες τὸ Μ . . . ἐπὶ μωροῦ.
Ὅχι ἀπὸ τὸ προσήλιον· ἐπὶ πικρολόγου.
Πάντα πικρολογεῖ, διὰ νὰ μὴ χάσῃ τὸ φυσικόν του.
Κακολογεῖ, ἐπειδὴ νὰ καλολογῇ δὲν ἔμαθε.
Τί' ξεύρ' ὁ βλάχος, τί' ναι τὸ σφογγάτον.
Μὲ τὰ ἀρνία κουρεύεται.
Μὲ τὸν ἀγκῶνα σφογγίζεται.
Εἶναι πτωχὸ τ' ἀρνί, ἔχει καὶ πλατεῖαν οὐράν.
Κ' ἡ κοσκινού τὸν ἄνδρα τῆς μὲ τοὺς πραγματευτάς.
Μὲ τὸν καλῆτερόν σου κουκκία μὴ σπείρης.
Ὅπου πληγὴ, καὶ αὐτὸς μυῖγα.

Τὸν ζουρλὸν καὶ τὸν χωριάτην ξένοι πόνοι τὸν γηράζουν.
 Τοῦ ὄνου μῦθον ἔλεγον, καὶ αὐτὸς τ' αὐτία του ἐτάραζε.
 Θεωρία Ἐπισκόπου, καὶ καρδιά μυλονᾶ.
 Τοῦ φρονίμου νόημα, καὶ τοῦ Βλάχου σύρισμα.
 Ἡῦρεν ἡ ἀρίδα τὸν ῥόζον.
 Σὺ περιγελᾷς δώδεκα, καὶ σὲ τριανταεῖς.
 Κάμης, πάθης, καρδιά μὴ σοῦ πονέσῃ.
 Τὰ μικρὰ δὲν ἤθελες, τὰ μεγάλα ἔγυρενες, σὺρὰ τὸν χει-
 ρόμυλον
 Ὅποιος τρίβει ψεύματα, σὸ πινάκι του ταυρίσκει.
 Καθὼς ἔτριψες, φάγε.
 Τὰ δικὰ μας τῶν γειτόνων
 Χωρίον, μωρὲ, ὄνομα μὴ.
 Καθὼς κανοναρχᾷς, σοῦ ψάλλουν.
 Στρογγυλὰ τὰ λόγιάσου· πρὸς αὐθάδη.
 Οἱ ζουρλὸς κουδούνι δὲν βαζάει.
 Κρύβει τὸν ἥλιον μὲ τὸ κόσκινον.
 Οἱ νοῦς του σχίζει τρίχα, καὶ τοῦ φύλλου βάνει σαλιβάρι.
 Οἱ κάβουρας νὰ ὀρθοποδίσῃ δὲν ἔμαθεν,
 Οἱ λύκος τριχ' ἀλλάζει, καὶ ὄχι γνώμην.
 Τὴν γύφτισσαν τὴν ἔκαμαν βασίλισσαν, καὶ αὐτὴ τὸ· ντά-
 λε, ντάλε.
 Ἐχασκ' ὁ καλόγηρος, κουκκία τοῦ μαγειρεύουν.
 Ἐπασχε, νὰ χάψῃ βουβάλι, κ' ἔχαψε μυῖταν.
 Γρηᾶς μαντεύματα, καὶ γέρου παραμύθια.
 Κᾶπου λαλοῦν ὄργανα.
 Στὴν γειτονιάν μου τ' ἀκούω.

Τρέχ' ἡ μύτῃ σου γαμβρέ.

Ἀσπρος σκύλλος, μαῦρος σκύλλος, ὅλ' οἱ σκύλλοι μία γενεά.

Ἀνεμος τηγανισμένος, χιόνι σὸ σουβλί.

Πότε κολοκύνθιον, πότε ἐσράβωσ' ἡ οὐρά του;

Ἀπὸ πικρὰν κολοκύνθην οὐ δὲ κολοκυνθόσπορος.

Οὐδὲ μέλι ἐφάγαμεν, οὐδ' ἡ καρδιά μας κόφτει.

Τίς ἐφαγε τὸ μέλι; ὁ ἔχων τὴν μυῖαν σὸ σκιάδι.

Ὅς δὲν θέλει νὰ ζυμώσῃ, καθ' ἡμέραν κοσκινίζει.

Ἐξεύρ' ὁ θεὸς, τί δένδρον μαραίνει.

Τὴν γίδαν δαίρει τὸ χαλάζι, καὶ αὐτὴ τὴν οὐρὰν τὸν ἀνήφορον.

Αὐγὰ, καὶ ὄχι φτερά.

Ἐλα παπποῦ, νὰ σὲ δείξω τὰ γονικά σου.

Ὁ λύκος, ὅταν γηράσῃ, τῶν σκυλλίων παίγιον γίνεται.

Τῶν φρονίμων τὰ παιδιά, πρὶν παινάσουν, μαγειρεύουν.

Ἐγλυκὰ ἢ γρηὰ εἰς σύκα, τρώγει καὶ τὰ συκόφυλλα.

Λεῖπ' ὁ γάτος, καὶ χορεύουν τὰ ποντίκια

Ὅλον τὸ βοῖδ' ἐφάγαμεν, καὶ εἰς τὴν οὐρ' ἀποσάσαμεν

Ὅταν ἐπώλουν, ὥς ἀγόραζες.

χορτασμένος ὁ παππᾶς, χορτασμέν' ἡ παππαδιά, εἰσώσα-
τε νὰ πέσωμεν.

Τοῦ πωλίου ὁ νοῦς εἰς τὸ κεχρί ἵναι.

Δύο ἄσκια, καὶ ὅποιον σπάσῃ.

Οὔτε γερὸν τὸ εἰσῶμα, οὔτ' ἄρρωστον ἡ ταῦλα.

Ὅταν δίδ' ὁ θεὸς τ' ἀλεύρι, ἐπαίρει ὁ διάβολος τὸ σακκί,

Οὔτε βρέχεται, οὔτ' ἡλιάζεται.

Σιωπᾶ, λύχον εἶδεν.

Ἀπὸ τὴν μάνναν εἰς μαμμῆν ἔχῃ τὸ παιδί.

Νυκτὸς ἐργόχειρον τὸ βλέπ' ἡμέρα καὶ γαλάει.
 Τῶν φρονίμων τοὺς σκοποὺς τὰ γένεια τῶν ἐξεύρου.
 Τὸ κρέας μὲ τὰ κόκκαλα πωλεῖται.
 Ἀσπρο εἶναι καὶ τὸ χιόνι.
 Καὶ τ' αὐγὰ καὶ τὸ καλάθι.
 Κουκκίον ἦτο, κ' ἔσκασε.
 Μῆτε τὸ κρέας νὰ καῇ, μῆτε τὸ σουβλί.
 Ξένον ψωμίον, 'δικὰ τοῦ 'δόντια.
 Ἄν βρέξη, λάσπη γίνεται.
 Διὰ τὸν πόνον τοῦ βοϊδίου, γλείφει ὁ λύκος τὸν ζυγόν.
 Δὲν ἔχει εἰς τὸν ἥλιον μοῖραν.
 Τὰ παιδία τρώγουν τὰ μῆλα, κ' οἱ γέροντες μουδιάζουσι.
 Ὄκνευμα τῶν ποδῶν, τῆς κοιλίας ἐλάφρωσις.
 Ὅλα τὰ παλαιὰ ὤμορφα, καὶ τὰ πλούσια φρόνιμα.
 Τρεῖς λαλοῦν, καὶ δύο χορεύουν.
 Ζευγάρι καὶ κλωνί.
 Πάγ' ἡ προβιά εἰς δώδεκα.
 Ὅλοι μ' ἐν βοϊδίον κάμνομεν.
 Ὅποιος εἶχε γνώσιν ἐκούρευε, δὲν ἐκωλοκούριζε.
 Ἀνάποδα τὰ σακκία εἰς τὸν μῦλον.
 Τὸ παιδί δὲν εἶδαμεν, καὶ Ἰωάννην τ' ὠνομάσαμεν.
 Βάλλ' αὐγὰ καὶ βούτυρον, καὶ κάμ' ἀκονοζούμι.
 Κάθε πέρισι καὶ καλήτερα.
 Εἰς τὸ πέραν βρέχει.
 Ὅ,τ' ἔβρεξε, κατέβηκε.
 Κάμε τρύπαν εἰς τὸ νερόν.
 Κρύον σίδηρον χτυπᾷς.

Τοῦ κακοῦ καιροῦ τὰ νέφη, ἄλλα ἄνω, ἄλλα κάτω.
Δὸς κ' ἐμὲ, καὶ τὸ παιδί μου, εἶναι καὶ ὁ ἄνδρας μου σὴν
θύραν.

Ὅς ὁ νοῦς μου εἰς χωράφι, τόσον ναύρεθοῦν τὰ βωΐδια.
Πῶς πᾶν κάρακα τὰ παιδία σου; ὅσο πᾶν, μαυρίζουν.
Καὶ κουροῦνα, καὶ τετράδη.

Ὅλοι οἱ γύφτοι μία γενεά,
Ἀπὸ πέτρων σὲ λιθάρι.

Ἄφαγος ὁ κῆπος, ἔρημα τὰ λάχανα.
Σύρτε με, καὶ ἅς κλαίω καὶ ἂν κλαίω, τί σᾶς κάμνω;
Ἀπὸ κακὸν χρεωφειλέτην, καὶ συκκὶ ἄχυρον καλὸν ἵνα
Ὁ κακὸς χρεωφειλέτης, οὔτε ἀρνεῖται, οὔτε πληρόνει.
Ἐμαθε γυμνὸς, κ' ἐντρέπεται ἐνδυμένος.

Ὅστις ἔσπειρε, μὴν τὰ θερίσῃ.
Ὅσις ἐκάη εἰς ζεσὸν, φυσάει καὶ τὸ κρύο.
Ὅσις ἔχει γένηα, ἔχει καὶ τὸ χτένι.

Ἀπὸ ζουρλὸν καὶ μέθυσον νὰ παίρνῃς τὴν ἀλήθειαν.
Μὲ γερογάττον κάθεσαι, καὶ ποντίκια φοβῆσαι;
Κ' ἐμπρὸς βαθύ, καὶ ὀπίσω ῥεῦμα.
Ἐκυλίσθη τὸ τζουκάλι, κ' ἦνρα τὸ σκέπασμά του.
Τὸ λάλημα τοῦ Κοράκου τί ἄλλο, εἰμὴ Κρά;

~~ν 10.976~~

5593

Наукова бібліотека
Одеського національного
університету
імені І. І. Мечникова

1848 d. 2

Handwritten scribbles and marks at the top right of the page.

222
160
562

42
66
145
333

420
402

82
500
462

2313
2313

791
3
2

НБ ОНУ имени И.И. Мечникова

НБ ОНУ імені І.І.Мечникова

НБ ОНУ імені І.І.Мечникова

НБ ОНУ імені І.І.Мечникова

НБ ОНУ імені І.І.Мечникова